

(१३) हवामान बदल, कारणे परिणाम व उपाय, नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीचे परिणाम व व्यवस्थापन

२७) हवामान बदल, कारणे परिणाम व उपाय

२८) नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीचे परिणाम व व्यवस्थापन

- १) आयोगाचा स्वतंत्र अहवाल प्रसिद्ध झाल्यानंतर जागतिक बँकेने १९९३ मध्ये सरदार सरोवर प्रकल्पातून आपले अंग काढून घेतले.
- १) मोर्स २) ग्रोथ ३) युरोपियन ४) पिअर्सन
- 1) The World Bank withdrew from the Sardar Sarovar Project in 1993 after the publication of independent report of thecommission.
- 1) Morse 2) Growth 3) European 4) Pearson
- २) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात असे म्हटले आहे की, 'राज्य पर्यावरणाचे रक्षण आणि सुधारणा करण्यासाठी आणि देशातील जंगले आणि वन्यजीवांचे संरक्षण' करण्यासाठी प्रयत्न करेल ?
- १) कलम ४८ A २) कलम ५१ A ३) कलम ४ (I) ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 2) Which article of the Indian Constitution states that 'The state shall endeavor to protect and improve the environment and to safeguard the forests and wild-life of the country ?
- 1) Article 48 A 2) Article-51-A 3) Article 4(I) 4) None of the above
- ३) खालीलपैकी कोणत्या राज्यात पोंग धरणामुळे विस्थापित लोकांना वसविले गेले ?
- १) पंजाब २) राजस्थान ३) हरियाणा ४) उत्तर प्रदेश
- 3) In which of the following states displaced persons due to Pong Dam were settled?
- 1) Punjab 2) Rajasthan 3) Haryana 4) Uttar Pradesh
- ४) खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहेत ?
- a) २००९-२०१० मध्ये लँडैसा या ओडीसा राज्यातील ग्रामीण विकास संस्थेने वसुंधरा योजनेच्या अंमलबजावणीने मूल्यमापन केले.
- b) वसुंधरा योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी स्थानिक युवकांची भूमिसंयोजक म्हणून ओळख देण्यात आली.
- c) ओडीसा आदिवासी विकास व उपजिवीका योजना व लँडैसा संस्था यांनी संयुक्तपणे जमीन वाटप कार्यक्रम राबविला.
- d) या प्रकल्पातील खेड्यात सोळा हजार जमीन पट्टे वितरीत करण्यात आले.
- पर्यायी उत्तरे :
- १) (a) आणि (b) २) (a), (b) आणि (c) ३) (b), (c) आणि (d) ४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत

- 4) Which of the following statement/s is/are **true**?
- In 2009-2010, Landesa a Rural Development Organization in the State of Odisha evaluated the implementation of the Vasundhara Yojana.
 - Local Youth was selected as Land co-ordinators for implementation of Vasundhara Yojana.
 - The land allotment program was jointly implemented by Odisha Tribal Development and livelihood scheme and Landesa Sanstha.
 - 16,000 Land leases were distributed in the village under this project.

Answer Options :

- 1) (a) and (b) 2) (a), (b) and (c) 3) (b), (c) and (d) 4) All options are correct

- ५) "शाश्वत वन व्यवस्थापन" (एस एफ एम) संबंधित खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **योग्य** आहे/आहेत ?
- शाश्वत वन व्यवस्थापनाचा हेतू पर्यावरणीय, आर्थिक आणि सामाजिक-सांस्कृतिक यांच्या आधारस्तंभामध्ये संतुलन राखणे हा आहे.
 - सस्टेनेबल फॉरेस्ट मॅनेजमेंट (एस एफ एम) ही संकल्पना १९९२ मध्ये रिओ-दि-जेनेरिओ येथे वसुंधरा शिखर परिषदेत प्रथम स्विकारली गेली.
 - शाश्वत विकास ध्येय १५ हा सुद्धा एक जागतिक पुढाकार आहे ज्याचा उद्देश शाश्वत वन व्यवस्थापनाच्या अंमलबजावणीस प्रोत्साहन देणे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (b) विधान योग्य आहे. २) (b), (c) विधाने योग्य आहेत.
३) (c) विधान योग्य आहे. ४) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत.

- 5) Which of the following statement/(s) regarding "Sustainable Forest Management" (SFM) is/are correct ?
- Sustainable Forest Management (SFM, aims to keep the balance between Ecological, Economic and Socio-cultural pillars.
 - The concept of SFM was first adopted at the Earth Summit in Rio-de-Janerio in 1992.
 - The sustainable Development Goal 15 is also a global initiative aimed at promoting the implementation of Sustainable Forest Management.

Answer Options :

- 1) (b) statement is correct 2) (b), (c) statement are correct
3) (c) statement is correct 4) All the above statements are correct

- ६) "भारतीय धरणे व जलाशय भारताच्या आर्थिक आणि कृषी वाढीसाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात" याविषयी खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **योग्य** आहे/आहेत ?
- याबाबत चीन आणि अमेरिकेनंतर भारताचा जागतिक स्तरावर तिसरा क्रमांक लागतो.
 - सध्या भारतात सुमारे ४११ धरणे निर्माणाधिन आहेत.
 - देशातील जलसुरक्षा सुनिश्चित करण्यासाठी ही धरणे महत्त्वपूर्ण आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (b), (c) विधाने योग्य आहेत. २) (a), (b) विधाने योग्य आहेत.
३) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत. ४) (a), (c) विधाने योग्य आहेत.

- 6) Which of the following statement/(s) about, "Indian Dams and Reservoirs play an important role in the economic and agricultural growth of India", is/are correct ?

Answer Options :

- 1) (b), (c) statements are correct 2) (a), (b) statements are correct
3) All of the above statements are correct 4) (a), (c) statements are correct

- 6) सरदार सरोवर नर्मदा निगम लिमिटेड हे गुजरात, महाराष्ट्र आणि मध्य प्रदेश या राज्यांचा संयुक्त प्रकल्प असून हे राज्य लाभार्थी राज्य आहे.

- १) कर्नाटक २) छत्तीसगढ २) ओडिशा ४) राजस्थान

- 7) Sardar Sarovar Narmada Nigam Limited is a Joint Venture between Gujarat, Maharashtra and Madhya Pradesh with State as beneficiary State.

- 1) Karnataka 2) Chhattisgarh 3) Odisha 4) Rajasthan

- ८) नॅशनल सायक्लोन रिस्क मिटिगेशन प्रोजेक्ट (एनसीआरएमपी) बद्दलची विधाने खाली दिली आहेत. चुकीचे विधान शोधा.
१) चक्रवात प्रवण किनारी राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशात एनसीआरएमपी प्रकल्प गृह मंत्रालयाने दोन टप्प्यात सुरू केला आहे.

- २) प्रकल्पाने असुरक्षिततेच्या वेगवेगळ्या पातळीचे १३ चक्रीवादळ प्रवण राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेश निश्चित केले आहे.
३) आंध्र प्रदेश अत्यंत असुरक्षित राज्यांच्या श्रेणीमध्ये आहे.
४) गुजरात कमी असुरक्षित राज्यांच्या प्रवर्गात येतो.

- 8) Following are the statements about National Cyclone Risk Mitigation Project (NCRMP) Find out the incorrect statement.

- 1) NCRMP has been launched by the Ministry of Home Affairs in two phases, in the Cyclone Prone Coastal States and Union Territories.
2) The project has identified 13 Cyclones Prone States and Union Territories (UTs) with varying levels of vulnerability.
3) Andhra Pradesh comes under the category of highly vulnerable states.
4) Gujarat comes under the category of less vulnerable states.

- ९) खालीलपैक कोणती/त्या संघटना संयुक्त राष्ट्रे मूळनिवासी लोक भागीदारी (UNIPP) या प्रयत्नाचे भाग होती/ त्या, जो की मूळनिवासी लोकांच्या हक्कांना उत्तेजन देण्यासाठी संबंधित देशांच्या प्रयत्नांना बळ देणारा पहिला जागतिक आंतर-संस्था पुढाकार (२०११) होता.

- a) आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटना (ILO) b) संयुक्त राष्ट्रे मानवी हक्क उच्च-आयुक्त कार्यालय (OHCHR)
c) संयुक्त राष्ट्रे बाल निधी (UNICEF) d) संयुक्त राष्ट्रे विकास कार्यक्रम (UNDP)

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (b) आणि (d) २) फक्त (a), (b) आणि (c)
३) फक्त (c) आणि (d) ४) वरीलपैकी सर्व

- 9) Which of the following Organisation/s is/are the part of UN-Indigenous People's Partnership (UNIPP) which was the first global inter-agency initiative (2011) to support Country effort to advance indigenous peoples rights?

- a) International Labour Organization (ILO)
b) Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)
c) United Nations Children's Fund (UNICEF)

Answer Options :

- 1) (b) and (d) only 2) (a), (b) and (c) only 3) (c) and (d) only 4) All of the above

- १०) जागतिक हवामानशास्त्र संघटने (WMO) बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :
- ही एक आंतरराष्ट्रीय (intergovernmental) संघटना असून संयुक्त राष्ट्र संघटनेची ती विशेषीकृत अधिकरण आहे.
 - तिच्या कार्यक्षेत्रामध्ये हवामान आणि जलस्रोत यांचा समावेश होतो.
 - भारत हा हवामानशास्त्र संघटनेचा सदस्य नाही वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?
- १) (a) फक्त २) (a), (b) ३) (b), (c) ४) वरील सर्व
- 10) Consider the following statements regarding World Meteorological Organisation (WMO):
- It is an intergovernmental organisation and a specialised agency of the UNO.
 - Its area of operations includes weather and water resources.
 - India is not a member of World Meteorological Organisation.
- Which of the above statements is/are correct?
- 1) (a) only 2) (a), (b) 3) (b), (c) 4) All of the above
- ११) यांना जैवसंरक्षण मूल्यांकन करण्यापासून सूट देण्याचे दि. ३०.३.२०२२ चे ज्ञापन भारत सरकारच्या वातावरण वने आणि हवामान बदल मंत्रालयाने जाहीर केले.
- ज्यात परकीय जीन नाहीत असे संपादित पादप/वनस्पती संजीन
 - ज्यात परकीय जीन निवेशित केले आहेत असे पादप/वनस्पती
 - ज्यात संजीन तपासणी केलेली आहे असे प्रोबायोटिक्स
 - जननिकदृष्ट्या परिवर्तित केलेली केलपे
- 11) In a memorandum dated March 30, 2022 India's Ministry of Environment Forest and Climate change announced exemption of from Biosafety assessment.
- Genome edited plants without foreign genes
 - Plants with foreign gene inserts
 - Genome edited probiotics
 - Genetically modified kelps
- १२) स्तंभ I मध्ये नैसर्गिक आपत्ती संबंधित पूर्वसूचना देणाऱ्या केंद्रीय संस्था आहेत व स्तंभ II मध्ये विविध नैसर्गिक आपत्ती दिलेल्या आहेत. स्तंभ I व II मध्ये योग्य जोड्या जुळवा.
स्तंभ I (केंद्रीय संस्था)	स्तंभ II (नैसर्गिक आपत्ती)
a) IMD	i) त्सुनामी
b) CWC	ii) उष्ण आणि थंड लाटा
c) GSI	iii) पूर
d) INCOIS	iv) भूस्खलन
- पर्यायी उत्तरे :
	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
2)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)
3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
4)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)

- 12) In column I nodal agencies for early warning of natural disasters are given and in column II natural disasters are given. Match the column I and II correctly.

Column I (Nodal Agencies)

- a) IMD
b) CWC
c) GSI
d) INCOIS

Column II (Natural Disasters)

- i) Tsunami
ii) Heat and cold waves
iii) Floods
iv) Landslides

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)
1) (ii) (i) (iii) (iv)
2) (i) (iii) (iv) (ii)
3) (ii) (iii) (iv) (i)
4) (i) (iv) (iii) (ii)

- १३) खालील विधाने पहा.

- a) नवी मुंबई, सोलापूर, अमरावती येथे विभागीय आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र आहेत. (RDMC)
b) महाराष्ट्र राज्यामध्ये दहा विभागीय आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र आहेत.
c) जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचा अध्यक्ष जिल्हाधिकारी असतो.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त विधान (a) बरोबर आहे. २) फक्त विधान (c) बरोबर आहे.
३) विधान (a) आणि (c) बरोबर आहेत ४) विधान (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत

- 13) Observe the following statements.

- a) There are Regional Disaster Management Centres (RDMC) at Navi Mumbai, Solapur, Amravati.
b) There are ten Regional Disaster Management centres in Maharashtra.
c) District Collector is the chairperson of District Disaster Management Authority.

Answer Options :

- 1) Only statement (a) is correct 2) Only statement (c) is correct
3) Statement (a) and (c) are correct 4) Statement (a), (b) and (c) are correct

- १४) खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहे/त?

- a) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी हा आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५, कलम ५८(२)(b) प्रमाणे गठित केला आहे.
b) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी वाटपाच्या ७५% निधी केंद्र सरकार राज्यांना देते.
c) राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी हा आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५, च्या कलम ४६ प्रमाणे गठित केला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त विधान (b) २) फक्त विधान (a) ३) विधान (a) आणि (b) ४) विधान (b) आणि (c)

- 14) Which of the following statement/s is/are correct ?

- a) The State Disaster Response Fund is constituted under section 58(2) (b) of the Disaster Management Act, 2005.
b) The central government contributes 75% of State Disaster Response Fund allocation to the states.
c) National Disaster Response Fund is constituted under section 46 of the Disaster Management Act, 2005.

Answer Options :

- 1) Only statement (b) 2) Only statement (a) 3) Statement (a) and (b) 4) Statement(b)and (c)

- १५) मुंबईतील २६/११ च्या दहशतवादी हल्ल्यानंतर दहशतवादी कार्यवाहीना विरोध करण्यासाठी कोणत्या दहशतवादी विरोधी पथकाची स्थापना करण्यात आली ?
१) फोर्स वन २) गरुड ३) पारस-एफ ४) घातक
- 15) In Mumbai to counter terror activities which anti terror unit has been formed after the 26/11 terror attack ?
1) Force one 2) Garud 3) Paras-F 4) Ghatak
- १६) राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने महाराष्ट्र राज्य आपत्ती व्यवस्थापन योजना २०१६ तयार केली तेव्हा राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी कोण होते ?
१) श्री. सिताराम कुंटे २) श्री. जे. पी. डांगे ३) श्री. स्वाधीन क्षत्रिय ४) वरीलपैकी नाही
- 16) Who was the Chief Executive Officer of State Disaster Management Authority when Maharashtra state Disaster Management Plan 2016 was prepared ?
1) Sitaram Kunte 2) J. P. Dange 3) Swadheen Kshatriya 4) None of the above
- १७) मुंबई बॉब स्फोट (१९९३) आणि किल्लारी भूकंप आपत्ती यशस्वीरीत्या हाताळणारे महाराष्ट्राचे मुख्य सचिव कोण होते ?
१) नीला सत्यनारायण २) एन. रघुनाथ ३) के. नारायणन ४) डी. एम. सुखथनकर
- 17) Which Chief Secretary successfully handled the Mumbai bomb blast (1993) and Killari earthquake disasters in Maharashtra ?
1) Neela Sattynarayan 2) N. Raghunathan 3) K. Narayanan 4) D. M. Sukthankar
- १८) फुकुशिमा भूकंप केव्हा झाला ?
१) ११ मार्च २०११ २) ११ फेब्रुवारी २०१०
३) ११ डिसेंबर २००९ ४) ११ जानेवारी २०१२
- 18) When did Fukushima earthquake take place ?
1) 11th March 2011 2) 11th February 2010
3) 11th December 2009 4) 11th January 2012
- १९) जोड्या जुळवा.
राज्य **Battalian बटालियन**
a) उत्तराखंड i) 2nd बटालियन
b) पंजाब ii) 7th बटालियन
c) प. बंगाल iii) 10th बटालियन
d) आंध्र प्रदेश iv) 15th बटालियन
- पर्यायी उत्तरे :
	a	b	c	d
१)	iii	i	ii	iv
२)	i	ii	iii	iv
३)	ii	iv	iii	i
४)	iv	ii	i	iii

19) Match the pairs.

State	Battalian
a) Uttarakhand	i) 2 nd Battalian
b) Punjab	ii) 7 th Battalian
c) W. Bengal	iii) 10 th Battalian
d) Andhra Pradesh	iv) 15 th Battalian

Answer options :

	a	b	c	d
1)	iii	i	ii	iv
2)	i	ii	iii	iv
3)	ii	iv	iii	i
4)	iv	ii	i	iii

20) आपत्ती व महिना/वर्ष यांच्या जोड्या जुळवा.

आपत्ती	महिना/वर्ष
a) माळीण आपत्ती	i) जुलै २०१९
b) महाड पूल आपत्ती	ii) जुलै २०२१
c) तिवरे धरण आपत्ती	iii) ऑगस्ट २०१६
d) तळीये (रायगड) आपत्ती	iv) जुलै २०१४

पर्यायी उत्तरे :

	a	b	c	d
१)	iii	i	iv	ii
२)	ii	iv	iii	i
३)	i	ii	iv	iii
४)	iv	iii	i	ii

20) Match the pairs of disaster and month/year.

Disaster	Month/Year
a) Malin disaster	i) July 2019
b) Mahad bridge disaster	ii) July 2021
c) Tiwre dam disaster	iii) August 2016
d) Taliye (Raigad) disaster	iv) July 2014

Answer options :

	a	b	c	d
1)	iii	i	iv	ii
2)	ii	iv	iii	i
3)	i	ii	iv	iii
4)	iv	iii	i	ii

२१) पर्यायात दिलेल्या क्रमवार शब्दाने रिकाम्या जागा भरा.

“हरितगृह” परिणामात पृथ्वीपासून या प्रकारची प्रारणे वातावरणातील वायू शोषून घेतो व नंतर पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर पुन्हा उत्सर्जित करतो.

- १) अवरक्त; CO₂ २) अतिनील; CO₂ ३) सूक्ष्मतरंग; N₂ ४) अवरक्त; N₂

- 21) Fill in the blanks with suitable words given in options sequentially.
The "greenhouse" effect occurs due to the absorbence of _____ radiation from the earth by _____ gas present in the atmosphere and re-emitting it back to the earth.
1) Infrared; CO₂ 2) Ultraviolet; CO₂ 3) Microwave; N₂ 4) Infrared; No₂
- २२) 'रामसर अधिवेशन' याचे संवर्धनाशी संबंधित आहे.
१) ओल्या जमिनी २) पक्षांच्या लुप्तप्राय प्रजाती
३) वन्यप्राण्यांच्या लुप्तप्राय प्रजाती ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 22) The 'Ramsar convention' deals with conservation of
- 1) Wet Lands 2) Endangered species of birds
3) Endangered species of animals 4) None of the above .
- २३) केंद्र सरकारला पर्यावरण संरक्षण कायदा १९८६ च्या अंतर्गत पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी आणि गुणवत्ता सुधारण्यासाठी आणि ते प्रदूषित होण्यापासून रोखण्यासाठी आवश्यक अशा सर्व उपाययोजना करण्यासाठी व्यापक अधिकार देण्यात आले आहेत.
१) कलम १४ २) कलम १५ ३) कलम ३ ४) कलम १३
- 23) The Central Government has been granted extensive powers under of the Environment Protection Act, 1986 to take all such measures as may be necessary for protection and improvement in the quality of environment and preventing it from being polluted.
1) Section 14 2) Section 15 3) Section 3 4) Section 13
- २४) पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम, १९८६ च्या कलम २ (e) नुसार "....." म्हणजे कोणताही पदार्थ, जे त्याच्या रासायनिक किंवा भौतिक-रासायनिक गुणधर्मांमुळे किंवा हाताळणीमुळे मानवांना, इतर जिवंत प्राणी, वनस्पती, सूक्ष्मजीव, मालमत्ता किंवा पर्यावरणास हानी पोहोचविण्यास जबाबदार असतो.
१) अनिश्चित पदार्थ २) धोकादायक पदार्थ ३) दैवी पदार्थ ४) सर्वशक्तिमान पदार्थ
- 24) As per section 2(e) of the Environment (protection) Act 1986, " " means any substance which, by reason of its chemical or physico-chemical properties or handling, is liable to cause harm to human being, other living creatures, plants, micro-organism, property or the environment.
1) precarious substance 2) hazardous substance
3) heavenly substance 4) omnipotent substance

- २५) खाली दिलेल्या भारतीय उपखंडातील वादळांच्या उत्पत्ती वर्षानुसार योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ-I (वादळे)

स्तंभ-II (वर्ष)

a) हुडहुड

i) 2021

b) निलम

ii) 2014

c) तौत्ते

iii) 2019

d) फनी

iv) 2012

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)

1) (i) (ii) (iv) (iii)

2) (iii) (iv) (ii) (i)

3) (ii) (i) (iv) (iii)

4) (ii) (iv) (i) (iii)

25) Match the following Indian sub-continental stroms according to their year of origin.

Column-I (Stroms) Column-II (Years)

a) Hudhud	i) 2021
b) Nilam	ii) 2014
c) Tauktae	iii) 2019
d) Fani	iv) 2012

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
4)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)

२६) हे नैसर्गिक प्रकारच्या परिसंस्थेत गणले जाते.

१) पीक जमीन	२) जंगल	३) बगीचा	४) वरीलपैकी कोणतेही

26) can be considered as a natural type of ecosystem.

1) Crop land	2) Forest	3) Garden	4) None of the above

२७) ऊर्जा आणि साहित्य/वस्तू यांचा परिसंस्थेमधील परस्परसंबंध यांच्या दृष्टीने फारच महत्त्वाचा आहे.

१) पर्यावरणशास्त्रज्ञ	२) भूगर्भशास्त्रज्ञ	३) कृषिशास्त्रज्ञ	४) वनस्पतिशास्त्रज्ञ

27) The interaction of energy and materials in the ecosystem is of primary concern to the

1) Ecologists	2) Geologists
3) Agricultural scientists	4) Botanists

२८) 'पर्यावरणातील सर्व सजीव व निर्जीव घटकांची एकत्रित संरचना म्हणजे परिसंस्था' ही व्याख्या १९३५ मध्ये कोणी केली ?

१) ए. जी. टान्सले	२) एफ. आर. फोसबर्ग	३) नेबल	४) डार्विन

28) Who defined the ecosystem in 1935 as 'The study resulting from the integration of all the living and non-living factors of the environment' ?

1) A. G. Tansley	2) E. R. Fosberg	3) Nebal	4) Darwin

२९) परिस्थितिकी या जीवशास्त्राच्या महत्त्वाच्या शाखेला 'इकोलॉजी' (Ecology) हे शास्त्रीय नाव सर्वप्रथम या जर्मन प्राणीशास्त्रज्ञाने १८६९ साली दिले.

१) ई. एच. हेकेल	२) जी. ए. पेट्रिडिस	३) कु. सॅपल	४) यापैकी नाही

29) The scientific name 'Ecology' was first given to this important branch of Biology by a German Zoologist in 1869.

1) E. H. Haeckel	2) G. A. Petridis	3) Miss Sample	4) None of these

३०) ब्लाश, फेबवरे, बोमेन, गोल्डन बिजर यांनी चे समर्थन केले.

a) निसर्गवाद	b) संभववाद	c) थांबा व जा विचारसरणी

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (b) बरोबर आहे	२) फक्त (a) बरोबर आहे
३) (a), (b) बरोबर आहेत	४) (a), (b), (c) बरोबर आहेत

- 30) Blache, Fabvre, Bomen, Golden Bijar have supported to
a) Determinism b) Possibilism c) Stop and Go Determinism

Answer Options :

- 1) only (b) is correct 2) only (a) is correct
3) (a), (b) are correct 4) (a), (b), (c) are correct

- ३१) हे जैविक वलयातील निसर्गाच्या विविधतेच्या अंगाशी निगडीत आहे.

- १) जीवशास्त्र २) जैविक विविधता (जैव विविधता)
३) जैव वातावरण ४) जैव हवामान

- 31) deals with the degree of nature's variety in the biosphere.

- 1) Biology 2) Biological diversity (Biodiversity)
3) Bio-atmosphere 4) Bio-climate

- ३२) खालीलपैकी परिसंस्थेची सर्वसाधारण कोणती कार्ये आहेत ?

- a) उत्पादन b) वापर/उपयोग c) विघटन

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (c) फक्त २) (a) आणि (b) फक्त ३) (b) आणि (c) फक्त ४) वरील सर्व

- 32) Which of the followings are the overall functions of ecosystem ?

- a) Production b) Consumption c) Decomposition

Answer options :

- 1) (a) and (c) only 2) (a) and (b) only 3) (b) and (c) only 4) All of the above

- ३३) खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- a) सिंचनासाठी नगरपालिका सांडपाण्याचा वापर केल्याने जमिनीत उपलब्ध झिंक आणि तांबे जमा होण्यात लक्षणीय वाढ होते.

- b) सिंचनासाठी नगरपालिका सांडपाण्याचा वापर केल्याने जमिनीत कॅडमियम (Cd) जमा होण्यात लक्षणीय वाढ होते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) विधान बरोबर आहे. २) (b) विधान बरोबर आहे.
३) दोन्ही (a) आणि (b) विधाने बरोबर आहेत. ४) वरीलपैकी एकही विधान बरोबर नाही

- 33) Which of the following statements is correct ?

- a) Use of municipal waste water for irrigation leads to substantial increase in accumulation of Zinc (Zn) and Copper (Cu) in soils

- b) Use of municipal waste water for irrigation leads to substantial increase in accumulation of Cadmium (Cd) in soils.

Answer Options :

- 1) (a) statement is correct 2) (b) statement is correct
3) Both (a) and (b) statements are correct 4) Neither of the above statement is correct

- ३४) जलपुनर्भरण, पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, हवामानास अनुसरून सुयोग्य शेती व्यवस्थापन आणि परिसंस्था नियोजन यासारखे कार्यक्रम राबविल्यास मुळे होणारे विपरीत परिणाम कमी करता येतील.

- १) जागतिक तापमानवाढ २) दुष्काळ ३) हवामान बदल ४) कमी पर्जन्यमान

- 34) The adverse impact of can be reduced by implementing programmes like water harvesting, watershed management, climate smart agriculture and ecosystems management.

- 1) global warming 2) famine 3) climate change 4) less rainfall

- ३५) सिंचन पाण्यामधील यांच्या रासायनिक घटकामुळे आणि त्यांच्या एकूण प्रमाणामुळे जमिनीत बदल होतात.
१) खनिजे २) क्षार ३) धनभारित कण ४) ऋणभारित
- 35) in irrigation water bring about changes in soil properties by their chem and total concentration.
1) Minerals 2) Salts 3) Cations 4) Anions

- ३६) खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर नाही/त?
a) महाराष्ट्र हे आपत्ती व्यवस्थापन एकक सुरू करणारे देशातील पहिले राज्य आहे.
b) फँयान वादळ आपत्ती २००६ मध्ये आली होती.
c) राज्य आपत्ती व्यवस्थापन योजना आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५ च्या कलम २३(१) नुसार सर्व राज्यांना अनिवार्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) विधान a २) विधान b ३) विधान a आणि c ४) विधान a आणि b
- 36) Which of the following statement/s is/are not correct ?
a) Maharashtra is a first state in the country to start disaster management unit.
b) Phyan cyclone disaster occurred in 2006.
c) State disaster management plan is mandatory to every state under section 23(1) of the Disaster Management Act, 2005.

Answer options :

- 1) Statement a 2) Statement b 3) Statement b and c 4) Statement a and b

हवामान – वातावरण, ग्लोबल वॉर्मिंग

- १) समुद्रसपाटीवर सर्वसाधारण हवेचा दाब किती आढळतो?
१) १०१३.२ मि.बा. २) ११०३.२ मि.बा. ३) १२१३.२ मि.बा. ४) ७६० मि.बा.
- 1) Generally what is air pressure at mean sea level ?
1) 1013.2 mb 2) 1103.2 mb 3) 1213.2 mb 4) 760 mb
- २) वातावरणातील घटकांचा प्रमाणानुसार विचार करता उतरत्या क्रमानुसार कोणत्या वायूचा गट **अचूक** आहे?
१) ऑक्सिजन, नायट्रोजन, ऑर्गॉन, ओझोन २) ऑक्सिजन, नायट्रोजन, ओझोन, ऑर्गॉन
३) नायट्रोजन, ऑक्सिजन, ओझोन, ऑर्गॉन ४) नायट्रोजन, ऑक्सिजन, ऑर्गॉन, ओझोन
- 2) Which group of gases is correct in descending order considering the proportion of atmosphere elements ?
1) Oxygen, Nitrogen, Argon, Ozone 2) Oxygen, Nitrogen, Ozone, Argon
3) Nitrogen, Oxygen, Ozone, Argon 4) Nitrogen, Oxygen, Argon, Ozone
- ३) खालील विधाने पहा :
a) वातावरणाच्या सर्वात खालच्या थराला तपांबर म्हणतात.
b) सर्व हवा/हवामानातील घटना (उदा. ढग, धुके, वृष्टी, वादळ इ.) या थरात आढळतात.
- पर्यायी उत्तरे :**
१) केवळ (a) बरोबर आहे. २) केवळ (b) बरोबर आहे. ३) दोन्ही बरोबर आहेत ४) दोन्ही बरोबर नाहीत

3) Observe the following statements :

a) The lowermost layer of the atmosphere is known as troposphere.

b) All weather phenomena (eg : cloud, fog, precipitation, storm etc.) occur in this layer.

Answer Option :

1) Only (a) is correct 2) Only (b) is correct 3) Both are correct 4) Both are not correct

४) खालीलपैकी कोणता वातावरणीय स्तरांचा योग्य क्रम आहे ?

१) तपांबर, मध्यावरण, स्थितांबर आणि तापमंडळ

२) तपांबर, स्थितांबर, तापमंडळ आणि मध्यावरण

३) तपांबर, स्थितांबर, मध्यावरण आणि तापमंडळ

४) तपांबर, तापमंडळ, मध्यावरण आणि स्थितांबर

4) Which one of the following is the correct sequence of atmospheric layers ?

1) Troposphere, Mesosphere, Stratosphere and Thermosphere

2) Troposphere, Stratosphere, Thermosphere and Mesosphere

3) Troposphere, Stratosphere, Mesosphere and Thermosphere

4) Troposphere, Thermosphere, Mesosphere and Stratosphere

५) खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

a) वादळी ढग मध्यांबरामध्ये आढळतात.

b) मध्यस्तब्धीच्या वर तपांबर स्तर आहे.

c) वातावरणात स्थितांबर १०० कि.मी. उंचीच्या वर आढळतो.

d) आयनांबर हा तपस्तब्धी आणि स्थिरस्तब्धी या स्तरादरम्यान स्थित आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (b)

२) (b) आणि (c)

३) (c) आणि (d)

४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

5) Which of the following statements are correct ?

a) Storm clouds are found in mesosphere

b) Troposphere is located above the mesopause

c) Stratosphere found above 100 km altitude in atmosphere

d) Ionosphere is located between tropopause and stratopause

Answer Option :

1) (a) and (b)

2) (b) and (c)

3) (c) and (d)

4) None of the above

६) खालीलपैकी कोणते विधान/ने तापमान व्यस्तन घटनेशी संबंधित आहे/आहेत ?

a) कारखान्यातून धूर सोडणाऱ्या शहरांमध्ये सकाळी विशेषतः हिवाळ्यात प्रदूषक आधारित धुके सामान्यपणे वातावरणाच्या खालच्या स्तरात आढळून येते.

b) वर्षभर ध्रुवीय प्रदेशात तापमान व्यस्तन हे सामान्य वैशिष्ट्य आहे.

c) भूपृष्ठापासून जशी उंची वाढत जाते तसे वातावरणाच्या खालच्या स्तरात तापमान वृद्धी होताना दिसून येते.

d) स्वित्झर्लंड, फ्रान्स, कॅलिफोर्निया (U.S.A.) येथे फळबागा, दऱ्यांच्या तळभागाऐवजी डोंगर उतारांवर आढळून येतात.

पर्यायी उत्तरे :

१) केवळ विधान (a) आणि (b)

२) केवळ विधान (c) आणि (d)

३) केवळ विधान (d)

४) विधाने (a) (b) (c) आणि (d)

- 6) Which of the following statement/s are associated with the phenomenon of temperature inversion?
a) In morning especially during winters, in lower strata of atmosphere, pollution-base fogs are of common occurrences in smoke releasing factory cities.
b) Over polar regions the temperature inversion is a common feature all the year around.
c) The temperature is found to increase with elevation in the lower strata of atmosphere.
d) The orchards in Switzerland, France, California (U.S.A) are found on the slope of hills rather than on valley floors.

Answer Option :

- 1) Only statement (a) and (b) 2) Only statement (c) and (d)
3) Only statement (d) 4) Statements (a) (b) (c) and (d)

- ७) खालीलपैकी कोणते वर्धित / वाढीव हरितगृह परिणाम आहेत ?

- a) जागतिक तापमान वाढ b) समुद्राच्या पातळीत वाढ
c) मानवी आरोग्यावर परिणाम d) शेतीवर परिणाम

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) २) (c) आणि (d) ३) (b) आणि (c) ४) वरीलपैकी सर्व

- 7) Which of the followings are the impacts of enhanced greenhouse effect ?

- a) Global temperature increase b) Rise in sea level.
c) Effects on human health d) Effects on Agriculture.

Answer Options :

- 1) (a) and (b) 2) (c) and (d) 3) (b) and (c) 4) All of the above

- ८) पर्यावरण अधिवेशन/परिषद आणि वर्ष यांच्या जोड्या लावा.

पर्यावरण अधिवेशन/परिषद वर्ष

- a) रामसर i) 1979
b) व्हिएन्ना ii) 1971
c) मिनिमाटा iii) 1985
d) बॉन iv) 2013

पर्यायी उत्तरे :

- (a) (b) (c) (d)
1) (ii) (iii) (iv) (i)
2) (iii) (ii) (i) (iv)
3) (i) (ii) (iii) (iv)
4) (iv) (i) (ii) (iii)

- 8) Match the environment conventions and year.

Environment conventions

- a) Ramsar
b) Vienna
c) Minimata
d) Bonn

Year

- i) 1979
ii) 1971
iii) 1985
iv) 2013

Answer Option :

- (a) (b) (c) (d)
1) (ii) (iii) (iv) (i)
2) (iii) (ii) (i) (iv)
3) (i) (ii) (iii) (iv)
4) (iv) (i) (ii) (iii)

- ९) खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
- a) क्योटो संहिता एक आंतरराष्ट्रीय करार आहे, ज्याचा उद्देश कार्बन डाय-ऑक्साईड आणि इतर हरित वायू उत्सर्जन कमी करणे आहे.
- b) भारत क्योटो संहितेला वचनबद्ध नाही.
- c) जागतिक तापमान वाढ नियंत्रित करणे हे क्योटो संहितेचे लक्ष आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) फक्त २) (b) आणि (c) फक्त ३) (a) आणि (c) फक्त ४) वरील सर्व

- 9) Which of the following statements are true ?

- a) The Kyoto Protocol is an international agreement that aimed to reduce carbon dioxide and other green house gases emission.
- b) India is not committed to Kyoto Protocol.
- c) Kyoto Protocol aims to control global warming.

Answer Option :

- 1) (a) and (b) only 2) (b) and (c) only 3) (a) and (c) only 4) All of the above

- १०) खालील विधाने पहा.

- a) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना ७ सप्टेंबर १९७० रोजी झाली.
- b) माझी वसुंधरा अभियान महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाद्वारे चालवले जाते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) विधान (a) बरोबर आहे २) विधान (b) बरोबर आहे
३) विधान (a) आणि (b) बरोबर आहेत ४) विधान (a) आणि (b) बरोबर नाहीत

- 10) Observe the following statements :

- a) Maharashtra Pollution Control Board was established on 7th September, 1970.
- b) Majhi Vasundhara Abhiyan is run by Maharashtra Pollution Control Board.

Answer Option :

- 1) Statement (a) is correct 2) Statement (b) is correct
3) Statement (a) and (b) are correct 4) Statement (a) and (b) are not correct

- ११) "भारतीय धरणे व जलाशय भारताच्या आर्थिक आणि कृषी वाढीसाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात" याविषयी खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने योग्य आहे/आहेत ?

- a) याबाबत चीन आणि अमेरिकेनंतर भारताचा जागतिक स्तरावर तिसरा क्रमांक लागतो.
- b) सध्या भारतात सुमारे ४११ धरणे निर्माणाधिन आहेत.
- c) देशातील जलसुरक्षा सुनिश्चित करण्यासाठी ही धरणे महत्त्वपूर्ण आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (b), (c) विधाने योग्य आहेत. २) (a), (b) विधाने योग्य आहेत.
३) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत. ४) (a), (c) विधाने योग्य आहेत.

- 11) Which of the following statement/(s) about, "Indian Dams and Reservoirs play an important role in the economic and agricultural growth of India", is/are correct ?

Answer Options :

- 1) (b), (c) statements are correct 2) (a), (b) statements are correct
3) All of the above statements are correct 4) (a), (c) statements are correct

- १२) नॅशनल सायकलोन रिस्क मिटिगेशन प्रोजेक्ट (एनसीआरएमपी) बद्दलची विधाने खाली दिली आहेत. चुकीचे विधान शोधा.
- १) चक्रवात प्रवण किनारी राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशात एनसीआरएमपी प्रकल्प गृह मंत्रालयाने दोन टप्प्यात सुरू केला आहे.
 - २) प्रकल्पाने असुरक्षिततेच्या वेगवेगळ्या पातळीचे १३ चक्रीवादळ प्रवण राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेश निश्चित केले आहे.
 - ३) आंध्र प्रदेश अत्यंत असुरक्षित राज्यांच्या श्रेणीमध्ये आहे.
 - ४) गुजरात कमी असुरक्षित राज्यांच्या प्रवर्गात येतो.
- 12) Following are the statements about National Cyclone Risk Mitigation Project (NCRMP) Find out the incorrect statement.
- 1) NCRMP has been launched by the Ministry of Home Affairs in two phases, in the Cyclone Prone Coastal States and Union Territories.
 - 2) The project has identified 13 Cyclones Prone States and Union Territories (UTs) with varying levels of vulnerability.
 - 3) Andhra Pradesh comes under the category of highly vulnerable states.
 - 4) Gujarat comes under the category of less vulnerable states.
- १३) सरदार सरोवर नर्मदा निगम लिमिटेड हे गुजरात, महाराष्ट्र आणि मध्य प्रदेश या राज्यांचा संयुक्त प्रकल्प असून हे राज्य लाभार्थी राज्य आहे.
- १) कर्नाटक
 - २) छत्तीसगढ
 - २) ओडिशा
 - ४) राजस्थान
- 13) Sardar Sarovar Narmada Nigam Limited is a Joint Venture between Gujarat, Maharashtra and Madhya Pradesh with State as beneficiary State.
- 1) Karnataka
 - 2) Chhattisgarh
 - 3) Odisha
 - 4) Rajasthan
- १४) "शाश्वत वन व्यवस्थापन" (एस एफ एम) संबंधित खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने योग्य आहे/आहेत ?
- a) शाश्वत वन व्यवस्थापनाचा हेतू पर्यावरणीय, आर्थिक आणि सामाजिक-सांस्कृतिक यांच्या आधारस्तंभामध्ये संतुलन राखणे हा आहे.
 - b) सस्टेनेबल फॉरेस्ट मॅनेजमेंट (एस एफ एम) ही संकल्पना १९९२ मध्ये रिओ-दि-जेनेरिओ येथे वसुंधरा शिखर परिषदेत प्रथम स्विकारली गेली.
 - c) शाश्वत विकास ध्येय १५ हा सुद्धा एक जागतिक पुढाकार आहे ज्याचा उद्देश शाश्वत वन व्यवस्थापनाच्या अंमलबजावणीस प्रोत्साहन देणे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (b) विधान योग्य आहे.
 - २) (b), (c) विधाने योग्य आहेत.
 - ३) (c) विधान योग्य आहे.
 - ४) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत.
- 14) Which of the following statement/(s) regarding "Sustainable Forest Management" (SFM) is/are correct ?
- a) Sustainable Forest Management (SFM, aims to keep the balance between Ecological, Economic and Socio-cultural pillars.
 - b) The concept of SFM was first adopted at the Earth Summit in Rio-de-Janerio in 1992.
 - c) The sustainable Development Goal 15 is also a global initiative aimed at promoting the implementation of Sustainable Forest Management.

Answer Options :

- 1) (b) statement is correct
- 2) (b), (c) statement are correct
- 3) (c) statement is correct
- 4) All the above statements are correct

- १५) जागतिक हवामानशास्त्र संघटने (WMO) बाबत खालील विधाने विचारात घ्या :
- a) ही एक आंतरराष्ट्रीय (intergovernmental) संघटना असून संयुक्त राष्ट्र संघटनेची ती विशेषीकृत अधिकरण आहे.
b) तिच्या कार्यक्षेत्रामध्ये हवामान आणि जलस्रोत यांचा समावेश होतो.
c) भारत हा हवामानशास्त्र संघटनेचा सदस्य नाही वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?
- १) (a) फक्त २) (a), (b) ३) (b), (c) ४) वरील सर्व
- 15) Consider the following statements regarding World Meteorological Organisation (WMO):
- a) It is an intergovernmental organisation and a specialised agency of the UNO.
b) Its area of operations includes weather and water resources.
c) India is not a member of World Meteorological Organisation.
Which of the above statements is/are correct?
- 1) (a) only 2) (a), (b) 3) (b), (c) 4) All of the above
- १६) खालीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?
- 'युन-आरईडीडी+[UN-REDD+] कार्यक्रमाची योग्य रचना आणि प्रभावी अंमलबजावणी साठी लक्षणीय योगदान देऊ शकते.
- a) जैव विविधतेचे संरक्षण
b) वन पर्यावरणाची लवचिकता
c) दारिद्र्य कमी करणे
- खालील पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा :
- १) (a) आणि (b) फक्त २) (c) फक्त ३) (b) आणि (c) फक्त ४) (a), (b) आणि (c)
- 16) Which of the following statements is/are correct?
- Proper design and effective implementation of 'UN-REDD+' programme can significantly contribute to
- a) Protection of biodiversity
b) Resilience of forest ecosystems
c) Poverty reduction
- Select the correct answer from options given below :
- 1) (a) and (b) only 2) (c) only 3) (b) and (c) only 4) (a), (b) and (c)
- १७) खालील विधानांपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?
- a) १८९२ मध्ये बिरसा मुंडा यांनी आरक्षित जंगलाच्या हद्दी विरोधात आवाज उठवला. महाश्वेतादेवी यांचे सुप्रसिद्ध पुस्तक 'अरण्यर अधिकार' हे नाव बिरसा मुंडाच्या या कामावरूनच प्रेरित होते.
b) सरदार चळवळ आणि बिरसाच्या उठावामध्ये जंगल नव्हे तर जमिन हा मुख्य प्रश्न होता.
- पर्यायी उत्तरे :
- १) फक्त (a) २) फक्त (b) ३) दोन्ही (a) आणि (b) ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 17) Which of the following statement/s is /are correct?
- a) Birsa Munda had himself led the protest against demarcation of reserved forest in 1892; Mahashweta Devi's celebrated work 'Aranyer Adhikar' derives its title from the concern for the forest.
b) It was not forest but land that was the main issue in the Sardar Movement and Birsa's uprising.
- Answer Options :**
- 1) (a) only 2) (b) only 3) Both (a) and (b) 4) None of the above

१८) खालीलपैकी कोणती विधान/ने बरोबर आहेत ?

- २००९-२०१० मध्ये लँडेसा या ओडीसा राज्यातील ग्रामीण विकास संस्थेने वसुंधरा योजनेच्या अंमलबजावणीने मूल्यमापन केले.
- वसुंधरा योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी स्थानिक युवकांची भूमिसंयोजक म्हणून ओळख देण्यात आली.
- ओडीसा आदिवासी विकास व उपजिवीका योजना व लँडेसा संस्था यांनी संयुक्तपणे जमीन वाटप कार्यक्रम राबविला.
- या प्रकल्पातील खेड्यात सोळा हजार जमीन पट्टे वितरीत करण्यात आले.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (a) आणि (b) २) (a), (b) आणि (c) ३) (b), (c) आणि (d) ४) सर्व पर्याय बरोबर आहेत

18) Which of the following statement/s is/are true?

- In 2009-2010, Landesa a Rural Development Organization in the State of Odisha evaluated the implementation of the Vasundhara Yojana.
- Local Youth was selected as Land co-ordinators for implementation of Vasundhara Yojana.
- The land allotment program was jointly implemented by Odisha Tribal Development and livelihood scheme and Landesa Sanstha.
- 16,000 Land leases were distributed in the village under this project.

Answer Options :

- 1) (a) and (b) 2) (a), (b) and (c) 3) (b), (c) and (d) 4) All options are correct

१९) हा जगातील सर्वाधिक नैसर्गिक आपत्ती प्रवण प्रदेश आहे.

- आशिया-पॅसिफिक
- सहारा वाळवंटाच्या दक्षिणेकडील आफ्रिका
- मध्य पूर्व आणि उत्तर आफ्रिका
- पूर्व युरोप

19) is the most natural disaster prone area in the world.

- Asia-Pacific
- Sub-Saharan Africa
- Middle East and North Africa
- Eastern Europe

२०) गेल्या तीन दशकांमध्ये खालीलपैकी कोणाला 'राईट लायव्हलीहूड पारितोषिक' मिळाले ?

- मेधा पाटकर (नर्मदा बचाव आंदोलन)
- स्वामी अग्नीवेश
- असगर अली इंजिनियर
- वरील सर्व

20) Who among the following got the 'Right Livelihood Award' during last three decades ?

- Medha Patkar (Narmada Bachao Andolan)
- Swami Agnivesh
- Asghar Ali Engineer
- All of the above

२१) ऑक्सफोर्ड कमिटी फॉर फेमिन रिलीफ (OXFAM) मध्ये स्थापन केली.

- १९४७
- १९५४
- १९४२
- १९५०

21) The Oxford Committee for Famine Relief(OXFAM) was founded in

- 1947
- 1954
- 1942
- 1950

२२) पुढील विधानांचा अभ्यास करा :

अ. मोठ्या प्रमाणावर वृक्षतोड भूस्खलनासाठी कारण असते.

ब. महाराष्ट्रात भूस्खलन प्रवण क्षेत्रात अनेक वसाहती आहेत.

क. बहुतेक वेळा भूस्खलनाची घटना घडल्यावर शासनाचा प्रतिसाद हा प्रतिक्रियेप्रमाणेच असतो.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

१) सर्व विधाने बरोबर आहेत २) केवळ अ आणि ब ३) केवळ अ ४) केवळ ब आणि क

22) Study the following statements :

a. Deforestation is a cause of landslides.

b. Maharashtra has several settlements in landslide prone areas.

c. Most of the times, the Government response is a knee jerk reaction when an incident of landslide happens.

Which of these statements are correct ?

1) All are correct 2) Only a and b 3) Only a 4) Only b and c

२३) योग्य कथन/ने ओळखा :

अ. पॉस्को, जगातील सर्वात चौथ्या मोठ्या दक्षिण कोरियाच्या पोलाद कंपनीने, २००५ मध्ये उत्तर प्रदेश सरकार सोबत प्लांट उभारण्यासाठी सामंजस्य करार केला होता.

ब. भू संपादनाला विरोध करणाऱ्या लोकांनी दक्षिण कोरियाच्या पोलाद कंपनीच्या प्रकल्पामुळे त्यांची उपजीविका नष्ट होईल असे मत व्यक्त केले.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ २) फक्त ब ३) अ व ब दोन्ही ४) वरीलपैकी नाही

23) Select the correct statement/s :

A. POSCO, the world's fourth largest South Korean Steel Company had signed a MoU with the Government of Uttar Pradesh in 2005 to set up a plant.

B. The people resisting the land acquisition, opined that the project of South Korean Steel Company would destroy their livelihood.

Answer options :

1) Only A 2) Only B 3) Both A and B 4) None of the above

२४) पर्यावरण संरक्षण अधिनियम १९८६ च्या मोठ्या शीर्षकात याचा उल्लेख आहे.

१) जीनीव्हा परिषद २) स्टोकहोम परिषद ३) नवी दिल्ली परिषद ४) ब्रिजींग परिषद

24) The long title of Environmental Protection Act 1986 refers about

1) Geneva Conference 2) Stockholm Conference
3) New Delhi Conference 4) Beijing Conference

२५) पर्यावरण (संरक्षण) कायदा १९८६ चे प्रकरण III मध्ये समाष्टि असलेले पर्यावरण प्रदूषण प्रतिबंध, नियंत्रण आणि कमी करण्याशी संबंधित आहे.

१) कलम ९ ते १८ २) कलम ८ ते १६ ३) कलम ६ ते १८ ४) कलम ७ ते १७

25) _____ of the Environment (Protection) Act 1986 contained in Chapter III of the Act relate to prevention, control and abatement of environmental pollution.

1) Sections 9 to 18 2) Sections 8 to 16 3) Sections 6 to 18 4) Sections 7 to 17

उत्तरे - (१३) हवामान बदल, कारणे परिणाम व उपाय, नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीचे

परिणाम व व्यवस्थापन

१-१	२-१	३-२	४-४	५-४	६-३	७-४	८-४	९-४	१०-२
११-१	१२-३	१३-४	१४-४	१५-१	१६-३	१७-२	१८-१	१९-४	२०-४
२१-१	२२-१	२३-३	२४-२	२५-४	२६-२	२७-१	२८-१	२९-१	३०-१
३१-४	३२-४	३३-३	३४-३	३५-२	३६-२				

हवामान - वातावरण, ग्लोबल वॉर्मिंग

१-१	२-४	३-३	४-३	५-४	६-४	७-४	८-१	९-३	१०-३
११-३	१२-४	१३-४	१४-४	१५-२	१६-१	१७-३	१८-४	१९-१	२०-४
२१-३	२२-१	२३-२	२४-२	२५-४					

